

PORNO- GRAFIEN ER FØDT GAMMEL

DE GODE GAMLE PORNODAGE

Første gang jeg mødte porno, så jeg ned på det - helt bogstaveligt. Det var på vejen uden for min tantes sommerhus, og det var en af de uendelige ferieeftermiddage med absolut ingen planer, få regler og ikke nødvendigvis særlig meget solskin. Vi unger brugte friheden til at smide sten i vandet og dingle med benene fra de jordslåede hynder i den knirkende gyngesofa.

Denne dag var en legekammerat og jeg alene ude og balancere på en vejrbom, og da jeg var nået hen i den ene ende, opdagede jeg, at der lå et krøllet *Ugens Rapport* nede på jorden gemt under bommen. Jeg kan ikke helt huske, hvilket billede det var slået op på, men det var noget med højt hår, et direkte blik og en masse lyserød hud.

Jeg gik tilbage hen over bommen for at se, om min ven havde lagt mærke til noget, og det havde han måske, men det var ikke noget, vi talte om. Vi blev bare ved med at balancere i tavshed, fuglekvidder og summen fra bilerne, der kørte forbi. Men vi var enige om at vende tilbage til bommen og lege *hele* sommeren. Sådan blev porno noget, jeg så frem til.

I min barndomserindring er porno blevet en del af de gode, gamle dage, hvor børnene legede på de øde villaveje og lejlighedsvis kunne snige sig til et glimt af sex. Bladet var noget, jeg nærmede mig helt forsigtigt, med ærefrygt og skrækblandet fryd, fordi det var mærkeligt og uforståeligt. Modsat i dag, forstås, hvor bekymrede forældre, eksperter og politikere beklager, at børn og unge sidder foran skærmen som aldrig før og ikke engang behøver at *søge* efter pornoen. Den nærmest overfalder dem med bannerreklamer og pop op-vinduer, som de rutinemæssigt lukker. Fra at pornoen måtte ses gennem et lille nøglehul, er den blevet en uundgåelig del af en digital hverdag, som vi ikke kan beskytte de uskyldige små imod.

Men bekymringerne er lige så gamle som pornoen selv, og de gentager ord til andet tidligere debatter om samme emne. Da Danmark som det første land i verden legaliserede billedpornografien for over 50 år siden, gjorde den konservative folketingspolitiker Ellen Strange Petersen netop opmærksom på, at svage unge, især piger, var i fare for at blive udnyttet af industrien. I folketingsdebatten den 12. december 1968 blev hendes indlæg om pornografiens farer afbrudt af en vis munterhed på tilhørerpladserne, da hun nævnte, at hun ikke selv skulle nyde noget af DR's 'frivole' udsendelser om porno.

Ellen Strange Petersen talte for døve ører i sit eget parti, hvor den konservative justitsminister Knud Thastrup i 1969 legaliserede billedpornografien ud fra en formodning om, at den så ville sygne hen i mangel på

rampelys. Allerede fire år før havde den radikale Else-Merete Ross foreslået at ophæve forbuddet mod pornografisk litteratur, fordi det kriminaliserede bestemte måder at læse og skrive om seksualitet på. Ross kæmpede blandt andet for, at såkaldt voksne mennesker, herunder homoseksuelle, kunne varetage deres egen seksualitet uden indblanding fra domstole eller moralske håndhævere.

Inden legaliseringen havde billeder og skrifter, ”hvormed Sædelighed og Blufærdighed krænkes”, været forbudt i Danmark i 170 år, siden 1799. Det gik blandt andet ud over romanen *Haabløse Slægter*, som Højesteret forbød i 1882, fordi dommerne ikke mente, den havde nogen videnskabelig eller kunstnerisk værdi. Bogen var Herman Bangs litterære debut, og i dag er hans værk indskrevet i den danske kulturkanon, fordi senere litteraturforskere ser det som centralt i vores kulturarv.

Pornoen ændrer således betydning, ikke bare gennem et liv, men gennem historien. Pornografiens formodede farer – dens potentiale til at underminere samfundets orden og fordærve bestemte grupper – er derimod et af de mest stabile træk ved porno til alle tider, på alle steder.

DET, DER ER FARLIGT

I midten af 1700-tallet lod kong Karl af Napoli og Sicilien sine ingeniører foretage udgravninger i den romerske by Pompeji, som havde været dækket af aske, siden vulkanen Vesuvus udbrød i år 79. Til kongens forbløffelse fandt

de blandt andet en statue af en satyr, der har samleje med en ged.

Han satte sine arkivarer til at oprette særlige aflåste gemmer til statuen og de andre afbildninger af seksualitet, arkæologerne langsomt gravede frem. Den amerikanske pornohistoriker Walter Kendrick mener, at det er i netop dette øjeblik i historien, pornografi opstår som begreb. Begrebet var nødvendigt, for at samtiden kunne forstå og udskille fund af seksuelle billeder i Pompeji. Og navnet er født gammelt, for det henviser til det oldgræske ord for beskrivelser af prostituerede.

Arkivarerne tilskrev de seksuelle billeder i Pompeji en bestemt funktion - ophidselse og sexsalg - ved at kalde dem for porno. Sådan kunne victorianismen bedre forstå og isolere billederne men ikke nødvendigvis fange, hvordan mennesker i antikken så på seksualitet. Dengang indgik billeder af ganske eksplicit sex mellem dyr og mennesker, mellem mænd og kvinder eller mellem personer af samme køn mere generelt i gadebilledet. I overklassens huse og forretninger figurerede frugtbarhedsguden Priapus med overdimensionerede kønsdele på indgangspartiet, fordi det beskyttede mod onde ånder ved at inspirere til latter - lidt ligesom når folk i dag lægger en dørmåtte i deres opgang, hvor der står "Hunden bider ikke, men det gør konen".

Begrebet porno beskriver, hvordan sex i moderne samfund holdes skarpt adskilt fra resten af menneskets hverdag. Den adskillelse indgår i vores måde at opdele moral og umoral, privatliv og offentlighed på - en opde-

ling, som med de europæiske kulturers kolonisering af andre lande blev udbredt til store dele af jordkloden.

Omkring samme tid, fra slutningen af 1700- til starten af 1800-tallet, illustrerede indiske kunstnere deres nodeark med eksplicitte seksuelle miniaturebilleder. Den amerikanske kunsthistoriker Natalia Di Pietrantonio har argumenteret for, at billederne ikke var naturalistiske - de skulle altså ikke vise samlejer så realistisk som muligt. I stedet illustrerede de situationer og følelser, der i samtiden var forbundet med sex: Rodede puder og herrehatte på kvinder i samme seng viser, at her er gang i noget sex, der ingen grænser kender.

Som led i koloniseringen af Indien sørgede britiske arkivarer for at katalogisere billederne og bevare dem bag lås og slå for eftertiden, fordi de nye magthavere ikke ønskede at reklamere for det sjove, vilde og grænseløse i sex. Seksuel nydelse stod nemlig i skærende kontrast til samfundsopbyggende institutioner som forplantning, familie og fremskridt gennem hårdt arbejde.

Derfor blev de indiske billeder opbevaret i separate samlinger, så de ikke så let kunne fordærve offentligheden. Det var dermed ikke seksualiteten i sig selv, de britiske myndigheder søgte at undertrykke ved at fjerne pornoen, men derimod det farlige alternativ til det gode samfund, som kolonimagten forsøgte at opbygge.

DET HEMMELIGE MUSEUM

Ved at forsøge at kontrollere de indiske miniaturer eller Pompejis statuer skabte datidens moralister det uhyre, de prøvede at beskytte samfundet imod. Pornografien